

Pandemi ve Yetişkin Eğitimi

Son sayımızdan bu yana... çok şey değişti... Bir virüsle karşılaştık ve bildiğimiz dünya artık çok geride kaldı. Bildiğimiz dünyada, iyi veya kötü, herşeyin dokunmaya, yaklaştırmaya, aynı ortamlarda bulunarak rahatça hareket etmeye dayandığını farkettilik. Başka insanlarla temas etmeye dayanan tüm ilişki biçimlerimiz ve toplumsal sistemlerimiz temassızlık mecburiyet olunca hızla çöktü, sürdürülemez oldu veya biçim değiştirdi. Hiçbirşey eskisi gibi olmayacak, evet. Kendisi henüz ufukta görünmemiş olsa bile yeni dünya ipuçlarını gösteriyor ancak bu artık herşeyin zorunlu olarak daha güzel olacağı anlamına gelmiyor.

Biyolojik bir sorunun toplumsal sonuçlarını deneyimliyoruz. Virüs biyolojik olarak herkese bulaşabilir nitelikte fakat içinde yaşadığımız toplumsal koşullar virüse karşı kendimizi ne kadar koruyabileceğimizi belirliyor. Ülkelerin pandemi deneyimleri refah seviyeleri, eşitlik düzeyleri, sağlık sistemlerindeki piyasalaşmanın boyutları, iktidardaki

siyasi elitin konuya yaklaşımı, toplumsal baskılar, demokratik mekanizmaların varlığı (veya yokluğu) gibi dinamiklere göre şekilleniyor. Durum tek bir etkene bağlanamayacak olmakla birlikte, görünen o ki, bir ülkenin neoliberalizme eklemlenme düzeyi ile salgından etkilenme düzeyi arasında bir doğru orantı var: Toplumsal eşitsizliklerin en keskin olduğu ve sağlık sistemlerinin serbest piyasaya en çok terk edildiği Amerika, İngiltere gibi ülkeler ile sosyal devletin görece etkin olduğu Avrupa ülkelerindeki fark bunu gösteriyor. Latin Amerika, Afrika ve Asya'daki pekçok ülkeden salgının seyrine ilişkin yeterli bilgi edinmek bile mümkün görünmüyor. Türkiye'de ise iktidar, ilk günden bu yana, salgını, siyasi projesini sorunsuz biçimde hayata geçirmesine olanak veren bir fırsat olarak gördüğünü saklama gereği bile duymuyor.

Pandemi sınıfsal etkilerde de bulunuyor. İşyerine gitmek veya uygun olmayan ortamlarda çalışmak zorunda kalanlar ile evden çalışabilenler, hiç çalışmak zorunda olmayanlar ile işsiz kalanlar, güvenli bir ortamda çalışabilenlerle maske bile bulamadan çalışanlar arasındaki farklar belirginleşiyor. Dünyanın her yerinde yeterli sağlık altyapısından yoksun olanlar, bağışıklığını güçlü tutmaya yetecek beslenme ve yaşama koşullarına sahip olmayanlar, yoksul semtlerde oturanlar, hasılı bildiğimiz dünyanın sınıfsal hastalıklarından zaten muzdarip olanlar salgından daha fazla etkileniyorlar. Kültürel, etnik, ırksal eşitsizlikler sınıfsal eşitsizliklerle içiçe geçerek katlanıyor; mültecilerin insanlık dışı koşullara terkedilmesi normalleşiyor. Herkes büyük oranda eve kapanınca evsizler daha görünür oluyor. Eve kapanan erkeklerden kadınlara yönelen şiddet artıyor. Yeryüzünün lanetlileri daha fazla hastalanıyor, daha fazla ölüyor.

Ekonomik büyümenin yavaşlamasının olumlu ekolojik sonuçları olduğu söyleniyor. Eğer kapitalizmin, pandemi sonrasında gündeme gelmesi olası ekonomi krizden çıkmak için yeni ve daha pervasız bir doğa talanı atağına kalkması engellenemezse bu faydanın hızla zarara dönüşebileceği öngörülebilir.

Tabi ki herşey kötü değil: Salgın, aynı zamanda bu toplumsal eşitsizlikleri gündeme getiriyor, görünür kılıyor. Hayat, hepimizin gözleri önünde, uzunca bir süredir bireysel yararı toplumsal yarardan ayırıştırıran ve ona önceleyen neoliberal ideolojiyi yalanlıyor; bireysel kurtuluş fikri zemin kaybediyor. Sefaletle terkedilmiş kıtaların halklarının korunma ve tedaviden yoksun olmalarının en zengin kapitalist merkezler başta olmak üzere tüm dünyayı etkisi altına alabilecek bir felakete yol açabileceği anlaşılıyor. Serbest piyasanın devlet destekli görünmez elinin her sorunu çözeceği iddiasının içinin ne kadar boş olduğu açığa çıkıyor. Dayanışma duygusu ve pratikleri çoğalıyor. Bilim, yeniden ve zorunlu olarak, toplumsal sorunların çözümünde temel referans noktası haline alıyor.

Hiçbirşey eskisi gibi olmayacak ama bu muhakkak iyi olacağı anlamına gelmiyor. Değişim kaçınılmaz: Pandemi, zaten değişme sinyalleri veren bir dünyaya geldi. Salt kendi başına bile kaçınılmaz bir değişim dinamiği olan salgının, zaten değişmekte olan dünyanın değişimini hızlandıracağını kestirmek falcılık olmayacaktır. Fakat toplumsal değişimin seyrini zorunlulukların belirlemediğini epeydir biliyoruz; değişim iyi de olabilir, kötü de. Yetişkin eğitimi açısından temel soru, bu değişim sürecinde hangi tarafta yer alacağıdır.

Farklı kulvarlarda yürüyen yetişkin eğitimcilerinin, pandemi sonrası kaçınılmaz görünen değişim sürecinde yetişkin eğitiminin rolü üzerine ileri sürdükleri fikirleri dolaşıma girmeye başladı. Bir kısım yetişkin eğitimcisi yeni dünyada eğitimin hangi tip becerilere odaklanması gerektiği konusunu gündeme taşıyor. Genel olarak değerlendirmeler ekonomik ve siyasi sistemlerin pandemiye bağlı çöküşünün etkisini azaltmak, eğitim gibi diğer sosyal sistemlerin de sürdürülebilirliğe odaklanmasını sağlamak üzerine yoğunlaşıyor. Alıştığımız dünyayı nasıl sürdürebiliriz? Dolaşımdaki hakim soru bu. Bu soruya karşı geliştirilen tutum yetişkin eğitiminin kısa ve orta vadeli gündemini de belirleyecek. Sürdürülebilirlik gündeminde olası ekonomik kriz sonrası ortaya çıkacak istihdam piyasası sorunlarına yetişkin eğitiminin nasıl

cevap vereceği, yeni ortaya çıkacak iř alanlarında donanımlı çalışanların nasıl yetiştirileceği, ortadan kalkacak iř alanlarındaki çalışan nufusun toplumsal olarak nasıl ierileceği, değişen uluslararası ekonomik ve siyasi dengelerde ülkelerin rekabet glerinin nasıl artırılacağı gibi sorular yer alıyor. Bu soruların ortak kesen gündemi ise uzaktan eğitim. Özellikle 1990'larla birlikte iletişim teknolojilerindeki patlamanın giderek artan oranda eğitim alanına taşınmasına şahit olmaktaydık. İnternet temelli eğitim ortamları eğitim sistemlerinde giderek daha fazla yer bulmaktaydı ve yetişkin eğitiminin halihazırda böyle bir araştırma ve uygulama gündemi vardı. Önümüzdeki dönemde yetişkin eğitiminin en sık karşılaşacağı soru, sürdürülebilirlik gündeminde uzaktan eğitimin nasıl kullanılacağı olacak. Bunu şimdiden söylemek mümkün.

Oysaki asıl mesele içinden geçtiğimiz pandemik felaketten çıkarken alıştığımız dünyanın arızalarını nasıl geride bırakabileceğimiz olmalı. Başka bir deyişle konuşmaya rekabetten, ekonomik büyümeden ve piyasa ihtiyaçlarından değil insanlardan, eşitlik ve özgürlükten, ekolojik krizden başlamak lazım. Bu nedenle yetişkin eğitimi itiraz etmenin ve alternatifler üretmenin araçları üzerine düşünmeli; salgınla birlikte ortaya saçılan pislighin halının altına nasıl sprleceğini değil pislighin nasıl ortadan kaldırılacağını tasarlamalı. Pandemi sonrasında yetişkin eğitimi hangi becerilerin geliştirilmesine odaklanmalı sorusunun cevabı ancak bu tasarımdan çıkacaktır: Her zaman daha fazla eşitlik ve özgürlük için dünyayı değiştirme becerisi!

Neşenizi ve sağlığınızı kaybetmeyin!

İyi okumalar..

Bir sonraki sayımızda görüşmek üzere..

ř. Erhan Bağcı

30.05.2020